

Rig fond vil ændre samfundet

Efter årtiers støtte til traditionel forskning på en række områder er Velux Fondene begyndt at støtte miljø og bæredygtighed. Målet er at ændre samfundet i bæredygtig retning.

BÆREDYGTIGHED INTERVIEW

De nydelige lyse lokaler i en ret anonym bygning på en sidevej i Søborg ved København signalerer ikke ligefrem revolution. Det gør titler som direktør og fonsdråd heller ikke. Men Kjeld Juel Petersen og Helene Bjerre Jordans og med dem de pengesterke Velux Fonde mener faktisk, at samfundet skal laves om.

ELLEN Ø.
ANDERSEN

»Vi tror ikke på, at den nuværende økonomiske vækstfilosofi, som i vidt omfang er baseret på, at vi slider voldsomt på Jordens knappe ressourcer, holder, uanset hvor mange teknologiske fremskridt vi kan opfinde«, siger Velux Fondenes direktør, Kjeld Juel Petersen.

Fondene vil bruge 100 millioner kroner om året på projekter inden for miljø og bæredygtighed. De første projekter er i gang, men samtidig er fondene stadig i færd med at pejle sig helt ind på området. Et spørgsmål om deres vision mødes med svar, der mere handler om, hvad visionen ikke er.

De er ikke glade for udtrykket 'grøn vækst', fordi de mener, at det dækker en tro på, hvor meget man kan opnå med teknologiske fix »som ikke holder i byretten«, som Kjeld Juel Petersen formulerer det.

'Degrowth' - 'nedvækst' - et udtryk, som bakkes op af en international bevægelse, vil fondene heller ikke forbindes med, selv om omtale af denne bevægelse har været med til at trække bæredygtighed op på dagsordenen hos de to bestyrelser i Velux Fondene.

»Vi er jo ikke vækstfjendske eller maskinstormere i den forstand. Så vi er begyndt at tale om 'ny økonomi' eller 'økologisk økonomi«, siger han.

De støttede projekter omfatter både traditionel naturbevarelse og projekter som udarbejdelse af modeller for en grøn skatteomlægning, Europas fremtidige miljøpolitik og bedre regulering af kemikalier.

Tænk tank for bæredygtighed

Men at finansiere ny viden er ikke nok. For der findes allerede masser af viden om bæredygtig udvikling. Den bliver bare ikke omsat i handling, i hvert fald ikke i tilstrækkelig grad.

Tanken er derfor også at oprette en eller anden form for bæredygtighedscenarier eller tænketank, som kan skabe grobund for forandring.

Det skal være noget andet end de klassiske forskningscentre, som fondene også finansierer, VKR Centres of Ex-

cellence, som der findes 12 af ved de danske universiteter.

Men hvad dette andet er, har vist sig mere kompliceret og tidkrævende end ventet at finde ud af. Velux Fondene har bevæget sig ud i ukendt land i forhold til den natur- og sundhedsfaglige forskning, som fondene har støttet i årtier, og som er præget af faste regler.

»Det har været meget trykt, og risikoen har været relativt begrænset. På det nye område taler vi om nogle helt andre aktører. Vi kender alle sammen WWF Verdensnaturfonden, men vi kan ikke kun forlade os på de store, slagkraftige organisationer. Så bare det at få dannet sig et overblik - hvem er det egentlig, vi vil i kassen med, om jeg så må sige. Og hvilke kriterier skal vi bedømme dem ud fra? Hvor meget skal vi tage fat i det internationale? Og hvor meget skal vi tage fat i det politiske? For

i sidste ende er det jo et politisk felt. Vi har simpelthen undervurderet, hvor krævende det er, så vi er stadig på den meget stejle del af læringskurven«, siger Kjeld Juel Petersen.

Miljøet er sprængfarligt

Fondene har i mange år også støttet sociale projekter, hvilket i princippet også er politisk, men miljøområdet er mere kontroversielt, mener han.

»Miljø har et særligt politisk potentiale for at eksplodere op i ansigtet på os, fordi det ofte går på tværs af nogle meget velerhvervede, erhvervsfaglige interesser. Der er større risiko for, at vi kommer til at støtte noget, der viser sig at være noget skidt - og hvordan kan vi så beskytte os mod at blive slået i hartkorn med nogle politiske kræfter, som vi ikke har noget som helst at gøre med?«, siger Kjeld Juel Petersen om overvejelserne i fondenes bestyrelser.

I det forløbne år har Velux Fondene brugt 4 millioner kroner på en proces for at klarlægge mulighederne for at skabe en form for et bæredygtighedscenter. Beslutningen skulle være truffet her i efteråret, og et rådgivende panel er kommet med en indstilling.

Men det vil blive bedt om at gå mere i dybden, efter at fondene har valgt, hvilket spor der skal sættes på.

»Vi kan nu sige, at vi primært er interesseret i det felt, hvor man kommer ud at agere. Vi har alle sammen brug for at gøre noget anderledes for at komme tættere på et bæredygtigt liv, og vi ved jo for eksempel godt, at det er bedre at cykle end at tage bilen. Men hvordan er det, man trigger den handling?«, siger fonsdråd Helene Bjerre Jordans, ansvarlige for miljø og bæredygtighed i Velux Fondene.

»Ingeniører og biologer og geologer har fyldt hydremeter efter hydremeter

MÆCENER.

Helene Bjerre Jordans og Kjeld Juel Petersen bestyrer de stenrige Velux Fonde, som har deres penge fra salget af ovenlys-vinduer. Foto: Jacob Ehrbahr

med beskrivelser af problemerne og de mulige løsninger. Det, vi mangler, er en transmission af den viden ind i hovederne på dem, der kan forandre samfundet, hvad enten det er politikere, erhvervsfolk eller andre. Hvordan får vi omsat den viden, så også befolkningen tager det til sig som noget fornuftigt?«, tilføjer Kjeld Juel Pedersen.

Det lyder som noget mere aktivistisk end en tænketank?

»Det ved vi ikke endnu, for nu skal eksperterne i gang med at arbejde med den præcisering. Men det er i handlingen, vi føler, at behovet er«, siger Helene Bjerre Jordans.

Hun og Kjeld Juel Petersen fremhæver igen og igen behovet for at få skabt samarbejde på tværs af forskningsdiscipliner - og for at få den viden, der findes i ngo'er og interesseorganisationer, i spil uden at have i de skyttegrave, som ofte kommer i den offentlige debat.

Tro mod tanken om samarbejde har Velux Fondene taget initiativ til et dialognetværk med de andre danske fonde, som arbejder inden for natur og miljø, ligesom de indgår i et europæisk netværk af fonde på miljøområdet.

»Men desværre er der ikke ret mange fonde på europæisk niveau, som arbejder med bæredygtighed. Det er påfaldende, hvor meget europæiske fonde stadig arbejder på klassiske filantropiske præmisser og træder til der, hvor velfærdsstaten svigter. Men når det gælder det store eksistentielle spørgsmål, der drejer sig om muligheden for at overleve som individer og som art - der har fonde ikke været på spil i nævneværdig grad«, siger Kjeld Juel Petersen.

Han nævner schweiziske Oak Foundation som en inspiration. Også den tyske Heinrich Böll Stiftung arbejder med bæredygtig udvikling.

ellen.andersen@pol.dk

► FAKTA

► VELUX-FONDENE

Udgangspunktet for Velux Fondene er den internationale virksomhed Velux, som blev grundlagt af Villum Kann Rasmussen i 1941. Virksomhedens succes og fondenes formue bygger på det ovenlysvindue, som Kann Rasmussen opfandt.

Der er to fonde: Villum Fonden og Velux Fonden med fælles administration, men hver sin bestyrelse. I 2011 uddelte de to fonde tilsammen ca. 485 mio. kr., heraf ca. 70 mio. kr. til miljø og bæredygtighed, som er et nyt område for fondene. Målet er omkring 100 mio. kr. om året til dette formål.

Vi har alle sammen brug for at gøre noget anderledes for at komme tættere på et bæredygtigt liv
Helene Bjerre Jordans